

מסכת מועד קטן

פרק א'

ענייני עבודת שדה

משנה א' ג'

איזה סוגי קרקע יש? בית השלחין – קרקע יבשה שצריך להשקות בנוסף לגשמים, בית הבעל – קרקע לחה שמי הגשמים מספיקים ואין צורך להשקות יותר, למרות שעוד מים מועיל.

איזה סוגי שדות יש? שדה אילן – שדה שנטועים בו עצים, שדה לבן – שדה שזרוע בו חיטה.

למה המשנה צירפה כאן את דיני חול המועד ושביעית? כיון שלגבי עבודת שדה יש איסור גם במועד וגם בשמיטה. **האם מותר להשקות בית השלחין בחול המועד ובשביעית?** לפי התנא של משנה א' שהוא רבי אליעזר בן יעקב של משנה ג' מותר להשקות בית השלחין אם השקו אותו לפני המועד שאז אם לא ישקו זה עלול ליהרס, אבל אם הזרעים לא שתו לפני המועד לא ישקם במועד, ולפי חכמים מותר בכל מקרה. **האם מותר להשקות בית הבעל?** לפי רבי אליעזר בן יעקב מותר למשוך מים מאילן לאילן אבל אסור להשקות את כל השדה, ולפי חכמים מותר להשקות את כל השדה כיון שגם תועלת לשדה מותר במועד.

מאיזה מקור מים מותר להשקות? ממי מעיין בין אם המעיין ישן ובין אם הוא חדש. **מה החידוש?** שלא חוששים שהוא יבנה בריכה מסביב למעיין בחול המועד. **מאיזה מקור מים אסור להשקות במועד?** ממי גשמים וממי הקילון – בור מי גשמים עמוק מאוד. **מה הטעם לאיסור?** מי קילון אסרו כיון שזה טירחה גדולה ומי גשמים אסור כדי שלא יתירו מי קילון שהם מי גשמים.

האם מותר לחפור סביב הגזע כדי שהמים של ההשקיה יספגו היטב סמוך לעץ? אין עושים עוגיות לגפנים.

משנה ב'

למה שיהיה אסור לחפור אמת המים במועד? מלאכה בחול המועד. **ובשביעית?** שיחשדו בו שהוא עובד בקרקע. **האם חוששין לכך?** לפי רבי אלעזר בן עזריה חוששין לחשד ולכן אסור לחפור בין במועד ובין בשביעית ולפי חכמים לא חוששין ולכן במועד אסור אבל בשביעית מותר. **מה מותר לעשות במועד באמת המים?** לתקן את המקולקלות – להוציא אבנים ועפר שנפלו לתוכן.

מה עוד מותר לעשות בחול המועד? כל צורך של רבים. א. לתקן קלקולים בבורות מים ברה"ר. ב. לתקן דרכים. ג. לתקן רחובות. ד. לתקן מקואות. ה. מסמנים את הקברות בסיד שלא יטמאו בטעות.

האם יש דבר שאינו צורך רבים והתירו? שלוחי בי"ד יוצאים על הכלאיים להזהיר ולעקור כיון שהם מקבלים משכורת מתרומת הלשכה ובחול המועד הם מסתפקים במשכורת נמוכה כיון שאין להם עבודה אחרת.

משנה ד'

מה יכול להיות הבעיה בצידת עכברים ושאר מזיקים בשדה במועד ובשביעית? כיון שחופר בורות בשדה יחשדו בו שעובד את הקרקע באיסור. **איזה שדה ניזקת יותר מעכברים אילן או לבן?** שדה אילן ניזקת יותר משדה לבן. **איך מותר לפרוש מצודות במועד ובשביעית?** לפי ת"ק רק בשינוי שחופר ע"י נעיצת מקל ברצפה ונענעו מצד לצד. ולפי חכמים בשדה האילן שהם מזיקים מאוד מותר לחפור אפילו כדרכו ורק בשדה הלבן צריך שינוי.

גדר של שדה שנפלה היאך מותר לתקנה במועד ובשביעית? בחול במועד מעמיד אבן על אבן בלי טיט ואחרי המועד יתקן יותר טוב, ובשביעית מותר לבנות כדרכו כיון שאין בזה שוב עבודת קרקע.

ענייני שמחה וצער במועד

משנה ה'

איזה צער יש לאדם שיש לו נגע? שצריך לצאת מחוץ למחנה ולנהוג בכל דיני צרוע. אדם שמצא על בשרו נגע מתי נהיה טמא ומתחייב בכל דיני צרוע? רק אחרי שהכהן רואה את הנגע ואומר לו שהוא טמא. אם הכהן ראה את הנגע ולא אמר "טמא" מה הדין? עדיין אינו טמא.

אדם שנהיה לו נגע בחול המועד האם יראהו לכהן? לפי רבי מאיר יראה לכהן אבל הכהן יענה את התשובה רק אם הוא "טהור" אבל אם התשובה היא "טמא" יחכה עד אחר המועד כדי שלא לגרום צער במועד. לפי חכמים אם הכהן ראה חייב לענות ולכן לא יראה את הנגע לכהן כלל עד לאחר המועד.

מהו ליקוט עצמות? שאדם מלקט עצמות המת לאחר זמן מסויים מקבורתו ומעבירם לתוך כוך בקברי המשפחה. האם מותר לעשות כן בחוה"מ? לפי רבי מאיר מותר כיון שיש בכך קצת שמחה שמעביר את מתו לקבר המשפחה ולפי רבי יוסי אסור כיון שיש בזה צער שנזכר במתו.

מה ההבדל בין הספד ל"לעורר על המת"? לעורר על המת הוא על מת שנפטר לפני זמן וכבר שכחו את הצער ולהספיד זה על מת שנפטר עכשיו. למה שניהם אסורים שלושים יום קודם לרגל? כיון שמאז מתחילים לדרוש בדיני החג ואנשים מתחילים לאסוף כסף לסעודת יו"ט וכיון שהספדן לוקח כסף בשכר ההספד עלול לשלם לספדן מכסף זה ולא יהיה לו סעודת יו"ט.

משנה ו'

האם מותר לחפור קבר או כוך בשביל אחר המועד? אסור לחפור אבל מותר להתאים אותו לגודל המתאים.

מהי נברכת? בור לכביסה. האם מותר לעשותה במועד? מותר כיון שזה לא הרבה עבודה.

האם מותר לבנות ארון למת במועד? בחצר שהמת לא נמצא בה אסור כיון שיחשדו בו שעושה מלאכה אחרת, ובחצר שהמת שם מותר ולפי רבי יהודה רק אם היה לו קרשים מוכנים מערב יו"ט כיון שלנסר עצים זה הרבה עבודה.

משנה ז'

האם מותר להתחתן בחול המועד? אסור להתחתן עם אשה שנישאת עמו פעם ראשונה אף אם היא אלמנה או יבימתו כיון שזה שמחה גדולה ומשכחת את שמחת הרגל, אבל להחזיר את גרושתו מותר כין שזה לא שמחה כל כך גדולה.

האם מותר לאשה לעשות מלאכות של קישוט במועד? לפי ת"ק הכל מותר, ולפי רבי יהודה הכל מותר חוץ מלסוד (למדנו בשבת) כיון שזה שורף ועושה לה צער במועד.

ענייני מלאכות לצורך המועד

משנה ח'

האם מותר לתפור לצורך המועד? אדם שאינו אומן המלאכת התפירה תופר כדרכו ואומן צריך לתפור בשינוי בצורה לא ישרה כמו שיני כלב.

איך היו בנויים המיטות בזמן המשנה? מסגרת עץ שמותחים בין קורות המסגרת חבלים ועל החבלים המתוחים מניחים שמיכה. האם מותר לסרג את המיטה בחבלים לצורך המועד? לפי ת"ק מותר ולפי רבי יוסי אסור. מיטה שהיתה מסורגת כבר אבל החבלים התרפו האם מותר למותחם לצורך המועד? לפי כולם מותר.

משנה ט'

האם מותר להעמיד תנור כיריים וריחיים בחצר ע"י הדבקותם עם טיט לרצפה? לצורך המועד מותר. מה צריך לעשות לריחיים חדש או אפילו ישן אם האבן חלקה מידי ולא טוחנת? לחספס את האבן ע"י מכות פטיש. האם מותר לכבש את הריחיים במועד? לחדשה אסור ולישנה מותר.

משנה י'

האם מותר לעשות במועד מעקה לגג ולמרפסת? רק מעשה הדיוט אבל לא מעשה אומן.
אם יש סדק בגג ונכנסים דרכו מים האם מותר לתקנו? מותר למלאות את הסדק ולישר את הגג עם מעגילה – גלגל עץ או עם היד והרגל אבל אסור עם כף ברזל גדולה שזה מלאכת אומן.
ביאורי מילים: ציר – החלק של ציר הדלת שנראה כמו מקל. צינור – החלק השני של הציר שלתוכו נכנס המקל.
קורה – חלק מגג הבית. מנעול – מנעול של בית. מפתח – מפתח של בית. כל דברים אלו אם נשברו האם מותר לתקן במועד? אף אם נשברו לפני המועד מותר לתקן במועד בתנאי שלא עשה בכוונה שהשאיר את העבודה לחוה"מ.
האם מותר לכבוש מאכלים המלח וחומץ במועד? אם יכול להספיק לאכול מהם במועד מותר ואם זה יהיה מוכן רק לאחר המועד – אסור.